

**RETNINGSLINJER FOR KAP 553, POST 61 OVER KOMMUNAL- OG
DISTRIKTSDEPARTEMENTETS BUDSJETT – MOBILISERENDE OG KVALIFISERENDE
NÆRINGSUTVIKLING
(Gjeldende fra 1. januar 2024)**

Kapitteloversikt

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE.....	1
KAPITTEL 2. NÆRMERE OM BEVILGNINGEN OG ORDNINGENE PÅ POST 553.61	3
2.1 Virkemidlene forvaltet av Innovasjon Norge	3
2.1.1 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene.....	3
2.1.2 Landsdekkende ordninger	4
2.2 Virkemidlene forvaltet av Siva	6
2.3 Særskilte oppdrag.....	9
2.4 Tapsfond for distriktsrettede risikolån og garantier	10
2.5 Begrensninger i hva det kan tildeles tilskudd til	11
KAPITTEL 3. ØVRIG REGELVERK FOR ORDNINGENE	11
3.1 Krav til programbeskrivelser.....	11
3.2 Krav til informasjon om ordningene	12
3.3 Søknadsbehandling og utbetaling	12
3.4 oppfølging og kontroll.....	13
KAPITTEL 4 NÆRMERE OM ROLLER OG ANSVAR.....	14
4.1 Fylkeskommunene.....	15
4.2 Innovasjon Norge og Siva	15
4.3 Kommunal- og distriktsdepartementet.....	16
KAPITTEL 5. ADMINISTRASJONS- OG GJENNOMFØRINGSKOSTNADER.....	16
5.1 Definisjoner.....	16
5.2 Administrasjons- og gjennomføringskostnader i Innovasjon Norge.....	17
5.3 Administrasjons- og gjennomføringskostnader i Siva	17
5.4 Administrasjonskostnader i fylkeskommunene.....	18
KAPITTEL 6. OFFENTLIG STØTTE.....	18

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE

Retningslinjene gjelder bevilgninger og virkemidlene under post 553.61 *Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling*. Virkemidlene er angitt i kapittel 2 i dokumentet.

Formålet med retningslinjene er tredelt.

Retningslinjene skal sørge for at forvaltningen av midlene og ordningene følger reglementet for økonomistyring i staten og bevilgningsreglementet:

- Økonomiregelverket §8
- Økonomiregelverket, bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 6 om utforming og forvaltning av tilskuddsordninger
- Bevilgningsreglementet §5, §9 og §10

Dette innebærer at Kommunal- og distriktsdepartementet (heretter departementet) skal fastsette regelverk for tilskuddsordningene, i tråd med paragrafene og kapitlene nevnt over¹. Overordnede mål, kriterier og føringer for post 553.61 er gitt i Prop. 1 S (2023-2024) for Kommunal og distriktsdepartementet (heretter Prop. 1 S), men utdypes nærmere i dette dokumentet. Regelverket for ordningene er gjengitt i kapittel 2 og 3.

Retningslinjene skal videre operasjonalisere følgende føring fra Prop. 1 S: *Departementet har laga retningslinjer for posten i samråd med fylkeskommunane, Innovasjon Noreg og Siva, der oppgåvene og ansvarsområda til aktørane er omtalt.*

Dette innebærer utdypende tekst for:

- ✓ arbeidsdelingen mellom departementet, fylkeskommunene og virkemiddelaktørene i forvaltningen av posten
- ✓ administrasjons- og gjennomføringskostnader

Føringer om roller og administrasjonskostnader er gjengitt i kapittel 4 og 5.

Retningslinjene skal til sist presisere gjeldende regler for offentlig støtte ordningene er omfattet av. Kapittel 6 angir regelverket for offentlig støtte ordningene er omfattet av.

Retningslinjene danner grunnlaget for virkemiddelaktørenes utarbeidelse av programbeskrivelser for ordningene.

For Innovasjon Norge gjelder lov om Innovasjon Norge, for Siva gjelder lov om statsforetak. Videre gjelder fellesføringer i oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet og selskapenes mål- og resultatstyringssystem.

Kommunal- og distriktsdepartementet omtales i disse retningslinjene som departementet. Med fylkeskommune menes også Oslo kommune.

Retningslinjene kommer som vedlegg til årlige oppdragsbrev til fylkeskommunene og Innovasjon Norge, og orienteringsbrev til Siva fra departementet.

¹ Formulert slik i kapittel 6.2.3 i bestemmelser om økonomistyring i staten: *Departementet skal fastsette et regelverk for tilskuddsordningen som regulerer hovedelementene som nevnt i pkt. 6.2.1 bokstav a til d, og eventuelt også bokstav e.*

KAPITTEL 2. NÆRMERE OM BEVILGNINGEN OG ORDNINGENE PÅ POST 553.61

Jf. Prop. 1 S forvaltes virkemidlene på kap. 553 post 61 av Innovasjon Norge og Siva, på oppdrag fra fylkeskommunene. Bevilgninger over post 553.61 kan kun gå til de anviste virkemidlene og formålene i kapittel 2.1, 2.2 og 2.3. Bevilgningene til virkemidlene inkluderer administrasjons- og gjennomføringskostnader for virkemiddelaktørene, jf kapittel 4. I tillegg til bevilgningene til virkemidlene kan fylkeskommunene, med midler over post 553.61, dekke inntil 100.000 kroner i kostnader for eget arbeid med oppdragsbrev og styringsdialog med Innovasjon Norge og Siva.

Under følger operasjonalisering av mål og kriterier fra Prop. 1 S for virkemidlene på post 553.61, samt regler for tilskudd, lån og oppdrag til mobilisering.

2.1 Virkemidlene forvaltet av Innovasjon Norge

2.1.1 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene

Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene inkluderer en rekke virkemidler for tilskudd og lån. Virkemidlene skal bidra til et verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetting og store avstander. Målgruppen er små og mellomstore bedrifter og entreprenører innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte².

Kriterier for måloppnåelse for alle virkemidlene er:

- ✓ verdiskaping
- ✓ sysselsetting
- ✓ nyskaping
- ✓ omstilling

Aktivitetsindikatorer for virkemidlene:

- ✓ Sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ Antall, type og størrelse på prosjekter
- ✓ Addisjonalitet
- ✓ Risikoprofil
- ✓ Kvinneandel

Tildelingskriterier

Bevilgningen kan kun brukes innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte. Innovasjon Norges bidrag skal avlaste risiko og være utløsende for at prosjektet blir gjennomført.

Nærmere om tildelingskriterier for de ulike virkemidlene:

Investeringsstilskudd kan gis til fysiske investeringer som for eksempel produksjonslokaler

² Virkeområdet for distriktpolitisk begrunnet investeringsstøtte er fastsatt av departementet og godkjent av ESA i henhold til EUs retningslinjer for regionalstøtte.

eller produksjonsutstyr. Målgruppen er primært små- og mellomstore bedrifter.

Bedriftsutviklingstilskudd kan gis til rådgivningstjenester, kompetansetiltak og tilskudd til forprosjekter. Fylkeskommunene kan velge om de vil gi en profil på tilskuddet i form av satsing på eksempelvis kvinner, gründere, kompetanse eller mobilisering til vekst og internasjonalisering. Bedriftsutviklingstilskudd gis primært til små og mellomstore bedrifter.

Distriktsrettet oppstartstilskudd kan kun innvilges til bedrifter som er registrert som foretak i Brønnøysundregisteret (har organisasjonsnummer) for mindre enn 3 år siden i markedsavklaringsfasen, og mindre enn 5 år siden i kommersialiseringsfasen. Tilskudd kan også gis til fellestiltak for grupper av etablerere, for eksempel etablererveiledning. De to viktigste tildelingskriteriene er at forretningsidéen/løsningen representerer noe vesentlig nytt regionalt, og at gründeren har ambisjoner om å utvikle en vekstbedrift.

Distriktsrettede risikolån kan gis til toppfinansiering av antatt lønnsomme investerings- og utviklingsprosjekter som er vanskelig å finansiere i det private kredittmarkedet. Lånene kan innvilges både til nyetableringer og etablerte bedrifter uavhengig av størrelse.

Distriktsrettede garantier for driftskreditt og unntaksvis lån gis til bedrifter som mangler pantesikkerhet for lånefinansiering i bank. Den distriktsrettede garantiordningen skal sikre finansiering av prosjekter med høy risiko, med realistiske mål om å kunne oppnå lønnsomhet. Garanti stilles som simpel tapsgaranti der Innovasjon Norge og andre finansieringsinstitusjoner deler risikoen.

2.1.2 Landsdekkende ordninger

Landsdekkende oppstartstilskudd 1

Formålet med etablerertilskudd er å få frem flere gode gründere. *Landsdekkende oppstartstilskudd 1* til markedsavklaring skal støtte gründere som har nye ideer med stort vekstpotensial.

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ nyskaping
- ✓ sysselsetting
- ✓ verdiskaping

Aktivitetsindikatorer

- ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ antall og type prosjekter
- ✓ addisjonalitet
- ✓ kvinneandel
- ✓ andel benyttet i virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte

Tildelingskriterier

Tilskuddet kan brukes til å utvikle egen kompetanse, kjøpe kompetansetjenester av andre, tilpasse produktet eller tjenesten til markedet eller som sikkerhet for å innhente mer kapital. Tilskuddet skal gis til bedrifter i tidlig fase; i etablerings-, utviklings- eller

markedsintroduksjonsfasene. Støtten skal være avgjørende for at prosjektet kan gjennomføres. Ordningen omfatter hele landet og alle næringer, med unntak av offentlig virksomhet. Tilskuddet kan gis til bedrifter som er tre år eller yngre. I unntakstilfeller kan eldre bedrifter støttes.

Mentortjenesten for gründere

Mentortjenesten for gründere skal gi økt kunnskap om det å drive egen virksomhet, forretningsutvikling og vurdering av markedsmuligheter. Målgruppen er daglig ledere i gründerbedrifter.

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ nyskaping
- ✓ sysselsetting
- ✓ verdiskaping

Aktivitetsindikatorer

- ✓ Sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ antall deltakere
- ✓ kvinneandel
- ✓ andel benyttet i virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte

Tildelingskriterier

Bedriftene må være i utviklings- eller markedsintroduksjonsfasen og må ha ambisjoner om vekst utover sitt lokale marked.

Bedriftsnettverk

Bedriftsnettverk er et tilbud til små og mellomstore bedrifter med vekstambisjoner som ønsker å etablere forpliktende kommersielt, strategisk og markedsrettet samarbeid for å styrke innovasjonsevne og konkurransekraft. Ordningen omfatter hele landet.

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ verdiskaping i deltakerbedriftene
- ✓ innovasjonsevne
- ✓ utvikling av samarbeid
- ✓ regionale ringvirkninger

Aktivitetsindikatorer

- ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ geografisk nedslag

Tildelingskriterier

- ✓ klart mål om styrket innovasjonsevne og vekstkraft gjennom strategisk samarbeid med andre bedrifter,
- ✓ gjennomføringsevne,
- ✓ synlig behov og potensial for samarbeid,
- ✓ minimum 3 deltakere og maksimalt 30, hvor halvparten må være små og mellomstore

- bedrifter,
- ✓ klart definert innovasjonsinnhold og internasjonalt nivå og
- ✓ forankring i ledelse og styrer.

2.2 Virkemidlene forvaltet av Siva

Næringshageprogrammet

Næringshageprogrammet er et distriktspolitisk virkemiddel som gir økt verdiskaping, gjennom å utvikle et mangfoldig, bærekraftig og konkurransedyktig næringsliv i hele landet. Programmet er næringsnøytralt og skal bidra til økt verdiskaping i små og mellomstore bedrifter, samt videreutvikle og styrke de regionale og nasjonale økosystemene for innovasjon.

Aktiviteten i Næringshageprogrammet skal foregå i områder med svak eller ensidig næringsstruktur, fortrinnsvis innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte. Programmet med oppstart i 2023 har økt fokus på bærekraft, forsterket kobling mot FoU, digitalisering og industriutvikling, økt fokus på kompetanseutvikling, samt henvisningskompetanse og samspill med andre virkemidler som vil være et verktøy i bedriftenes omstillings- og utviklingsarbeid.

Næringshageprogrammet har to målgrupper:

- 1) Innovasjonsselskaper med relevant kompetanse og som har en sentral rolle i det regionale økosystemet.
- 2) Små og mellomstore bedrifter og nyetableringer, primært i distriktene, med evne og vilje til omstilling og vekst

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ vekst i omsetning, verdiskaping og sysselsetting i bedrifter som mottar støtte gjennom programmet

Aktivitetsindikatorer

- ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ antall målbedrifter innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte

Indikatorer for bærekraft

- ✓ Antall kompetansehevende tiltak innenfor bærekraft (både for ansatte i næringshagen og for målbedriftene)
- ✓ Andel målbedrifter som har bærekraft som en sentral del av forretningsmodellen sin
- ✓ Andel målbedrifter som har digitalisering som en sentral del av forretningsmodellen sin
- ✓ Andel målbedrifter som har hatt en økning i SRL-skalaen (Sustainable Readiness Level)
- ✓ Andel målbedrifter som svarer opp på minst ett av seks miljømål i taksonomien
- ✓ Andel målbedrifter med kvinnelig ledelse

Tildelingskriterier

Følgende kriterier ligger til grunn for opptak i programmet:

- ✓ innovasjonsselskapet må være et aksjeselskap med privat aksjemajoritet
- ✓ Innovasjonsselskapet skal ikke betale ut utbytte
- ✓ Innovasjonsselskapet må kunne dokumentere lokal forankring og engasjement – fra offentlige aktører og privat næringsliv
- ✓ Innovasjonsselskapet må ha tilstrekkelig og tilgjengelig kapasitet i form av ressurser og kompetanse
- ✓ Innovasjonsselskapet skal være en del av et etablert økosystem/nettverk (regionalt, nasjonalt, og internasjonalt)
- ✓ Innovasjonsselskapet må ha et tilstrekkelig geografisk nedslagsfelt. Dette for å sikre kritisk masse av små og mellomstore bedrifter som ønsker å bruke Næringshageprogrammet som verktøy i utvikling og omstilling
- ✓ Innovasjonsselskapet skal ha koblinger opp mot relevante regionale, nasjonale og internasjonale virkemidler
- ✓ Innovasjonsselskapet skal ha kompetanse og fokus på bærekraft

Støtten som tildeles til næringshageselskapene er todelt:

- i) 75 pst. av tilskuddet gis som *innovasjonsstøtte til små og mellomstore bedrifter* (artikkel 28 i EUs gruppeunntaksforordning) som bidrar til rabatterte innovasjonstjenester til små og mellomstore bedrifter som er tatt opp som målbedrifter i næringshageprogrammet
- ii) 25 pst. av tilskuddet gis til næringshagene utenom statsstøtteregulverket. Dette skal dekke kostnader knyttet til administrasjon og gjennomføring av næringshageprogrammet. I dette inngår for eksempel innlemmelse av deltakere i programmet, rapporteringsforpliktelser, prosjektledelse, profilering og markedsføring av næringshagen, organisering av opplæring mv.

Programmet inkluderer en differensiert tilskuddsmodell som belønner de miljøene med størst potensial og god måloppnåelse. Innplassering i differensiert tilskuddsmodell baseres på følgende kriterier:

- ✓ Aktivitet (antall målbedrifter, dynamikk i målbedriftsporteføljen), bruk av innovasjonsstøtte (art 28) og henvisning av målbedrifter til øvrige aktører i virkemiddelapparatet)
- ✓ Måloppnåelse (i hvilken grad næringshagen når sine egne målsettinger for programaktiviteten)
- ✓ Kundetilfredshet og addisjonalitet (hvor tilfreds målbedriftene er med næringshagen og hvilken addisjonalitet næringshagen har for bedriftenes utvikling)
- ✓ Programutførelse (hvordan leverer næringshagen som programoperatør; herunder næringshagens leveranser knyttet til programmets mål og formål, næringshagens virksomhet og næringshagens arbeid med målbedrifter)
- ✓ Bærekraft (i hvilken utstrekning næringshagen og målbedriftene leverer på bærekraft i bred forstand)
- ✓ Eksport og internasjonalisering (fokus på markedsutvidelser med tanke på økt eksport)

og internasjonalisering)

- ✓ Økonomisk vekst i bedriftene (andel målbedrifter som opplever vekst i omsetning og/eller verdiskaping)

Innplassering første år i program baseres på søknad. Opptak underveis i programperioden og innplassering skjer gjennom forprosjekter.

Inkubasjonsprogrammet

Målet med Inkubasjonsprogrammet er økt nasjonal verdiskaping gjennom effektivt å identifisere, kommersialisere og videreutvikle innovative ideer til nye vekstbedrifter, og utløse vekst i etablerte virksomheter.

Inkubasjonsprogrammet er næringsnøytralt og nedslagsfeltet for programmet er hele landet.

Programmet med oppstart i 2023 har økt fokus på bærekraft, forsterket kobling mot FoU, digitalisering og industriutvikling, økt fokus på kompetanseutvikling, samt henvisningskompetanse og samspill med andre virkemidler som vil være et verktøy i bedriftenes omstillings- og utviklingsarbeid.

Inkubasjonsprogrammet har to målgrupper:

- 1) Sterke innovasjonsmiljø som har en sentral rolle i det regionale økosystemet, bidrar aktivt i det nasjonale økosystemet og hvor inkubasjon er en vesentlig aktivitet
- 2) Innovative ideer og bedrifter med internasjonalt eller nasjonalt vekstpotensial.

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ verdiskapings- og omsetningsvekst i bedriftene som er knyttet til inkubatorene.

Aktivitetsindikatorer

- ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader

Indikatorer for bærekraft

- ✓ Antall kompetansehevende tiltak innenfor bærekraft (både for ansatte i inkubatoren og for bedriftene)
- ✓ Andel bedrifter som har bærekraft som en sentral del av forretningsmodellen sin
- ✓ Andel bedrifter som har digitalisering som en sentral del av forretningsmodellen sin
- ✓ Andel bedrifter som har hatt en økning i SRL-skalaen (Sustainable Readiness Level)
- ✓ Andel bedrifter som svarer opp på minst ett av seks miljømål i taksonomien
- ✓ Andel bedrifter med kvinnelig ledelse

Tildelingskriterier

Følgende kriterier ligger til grunn for opptak i programmet:

- ✓ innovasjonsselskapet må være organisert som aksjeselskap
- ✓ innovasjonsselskapet skal ikke betale ut utbytte
- ✓ innovasjonsselskapet må ha kjernekompetanse på forretningsutvikling

- ✓ innovasjonsselskapet jobber med bedrifter med høyt potensiale for skalering og internasjonalisering
- ✓ innovasjonsselskapet må ha bredt og relevant eierskap, privat/offentlig
- ✓ innovasjonsselskapet skal ha god regional forankring, og tydelige drivere
- ✓ innovasjonsselskapet skal ha en tydelig rolle i regionale og nasjonale økosystemer
- ✓ innovasjonsselskapet skal ha nasjonale og internasjonale partnerskap og nettverk
- ✓ innovasjonsselskapet skal ha kompetanse og fokus på bærekraft

Støtten som tildeles til inkubatorene er todelt:

i) 80 pst. av tilskuddet gis som *innovasjonsstøtte til små og mellomstore bedrifter (artikkel 28 i EUs gruppeunntaksforordning)* som bidrar til rabatterte innovasjonstjenester til små og mellomstore bedrifter som er tatt opp i inkubasjonsprogrammet.

ii) 20 pst. av tilskuddet gis til inkubatorene utenom statsstøttereguleringen. Dette skal dekke kostnader knyttet til administrasjon og gjennomføring av inkubasjonsprogrammet. I dette inngår for eksempel innlemmelse av deltakere i programmet, rapporteringsforpliktelser, prosjektledelse, profilering og markedsføring, organisering av opplæring mv.

Programmet inkluderer en differensiert tilskuddsmodell som belønner de miljøene med størst potensial og god måloppnåelse. Innplassering i differensiert tilskuddsmodell baseres på følgende kriterier:

- ✓ Aktivitet (antall bedrifter i inkubasjon, dynamikk i bedriftsporteføljen, bruk av innovasjonsstøtte (art 28) og henvisning av bedrifter til øvrige aktører i virkemiddelapparatet),
- ✓ Måloppnåelse (i hvilken grad inkubatoren når sine egne målsettinger for programaktiviteten),
- ✓ Kundetilfredshet og addisjonalt (hvor tilfreds bedriftene er med inkubatoren og hvilken addisjonalt inkubatoren har for bedriftenes utvikling),
- ✓ Programutførelse (hvordan leverer inkubatoren som programoperatør; herunder inkubatorens leveranser knyttet til programmets mål og formål, inkubatorens virksomhet og inkubatorens arbeid med bedrifter),
- ✓ Bærekraft (i hvilken utstrekning inkubatoren og bedriftene leverer på bærekraft i bred forstand)
- ✓ Eksport og internasjonalisering (fokus på markedsutvidelser med tanke på økt eksport og internasjonalisering)
- ✓ Økonomisk vekst i bedriftene (andel bedrifter som opplever vekst i omsetning og/eller verdiskaping)

Innplassering første år i program baseres på søknad. Opptak underveis i programperioden og innplassering skjer gjennom forprosjekter.

2.3 Særskilte oppdrag

I tillegg til de ordinære oppdragene om virkemidlene på post 61, kan fylkeskommunen også gi

særskilte oppdrag til Innovasjon Norge og Siva³.

Særskilte oppdrag til Siva

Særskilte oppdrag til Siva inkluderer særskilte regionale oppdrag, som for eksempel ønske om opptak av nye operatører, inkl. gjennomføring av forprosjekt for opptak og hvor nye operatører bør etableres, ev. endring i geografisk nedslagsfelt til eksisterende operatører.

Den enkelte fylkeskommune må selv avklare vederlag med Siva for administrasjons- og gjennomføringskostnader for særskilte oppdrag i enkeltfylke(r) knyttet til programmene som forprosjekt, pilotprosjekt eller lignende.

Særskilte oppdrag for Innovasjon Norge:

Særskilte oppdrag omfatter aktiviteter knyttet til mobilisering for virkemidlene under post 61 hos Innovasjon Norge, hvor aktiviteten går på tvers av ordninger. Dette kan inkludere prosjekter, arrangementer, personellressurser, oppsøkende virksomhet, med mer. Særskilte oppdrag fullfinansieres av oppdragsgiver som administrasjons- og gjennomføringskostnader, og kan ikke brukes til virkemidler/program eller tilsagn til kunder.

Innovasjon Norges innsats under særskilte oppdrag skal være knyttet til virkemiddelbruken på post 61, og skal være på operativt nivå. Fylkeskommunene kan gi Innovasjon Norge oppdrag om å delta i prosjekter, samhandling eller utvikling gjennom særskilte oppdrag dersom innsatsen til Innovasjon Norge er knyttet til post 61, og Innovasjon Norge ikke pålegges strategisk ansvar.

For oppdrag til Innovasjon Norge om arrangementer over post 61 gjelder følgende: Deltakelse på arrangement kan dekkes av basiskostbevilgningen, innenfor Innovasjon Norges kapasitet, dersom oppdraget gjelder tilstedeværelse. Dersom oppdraget innebærer gjennomføring eller ansvar bør Innovasjon Norges arbeid fullfinansieres av oppdragsgiver. Arrangement som er relevante for innsatsen på post 61 kan dekkes av særskilte oppdrag.

Oppdragene må gis med forbehold om at virksomheten har personellressurser tilgjengelig, og virksomhetene kan avvise oppdrag de ikke har kapasitet til. Oppdragene må videre ta hensyn til virksomhetenes interne styringsrett, herunder organiseringsspørsmål. Særskilte oppdrag gis gjennom årlig oppdragsbrev eller som tilleggsbrev.

2.4 Tapsfond for distriktsrettede risikolån og garantier

Innovasjon Norge skal forvalte et felles tapsfond for distriktsrettede risikolån og garantier for alle årganger innenfor tilskuddsordningene. Innovasjon Norge er ansvarlig for å fylle opp tapsfondet med midler fra fylkeskommunene. Tapsfondet skal reflektere den reelle risikoen for utlånsporteføljen til støttemottakeren og de samlede tapene som kan oppstå, ved at det blir satt av midler til forventede fremtidige tap. Midler som blir avsatt til tapsfond skal normalt svare til vurdert risiko i hver enkelt låne- og garantiordning. Innovasjon Norge skal årlig vurdere størrelsen på tapsfondet mot vurdert risiko i låne- og garantiporteføljen. Dersom det er et negativt avvik på 5 prosent skal fylkeskommunen og departementet varsles. Dersom det er et negativt avvik på over 10 prosent fra porteføljerisikoen skal tapsfondet

³ formulert slik i Prop. 1 S: *Fylkeskommunane har òg moglegheita til å gi oppdrag til Innovasjon Norge og Siva for mobiliseringsarbeid.*

etterfylles. Dette skal skje etter en fordelingsnøkkel der den delen fylkeskommunene har av risikolån og garantiporteføljen per 1. januar skal legges til grunn, uavhengig av hvor tapet har oppstått.

2.5 Begrensninger i hva det kan tildeles tilskudd til

Tilskuddet skal kun dekke kostnader som er nødvendige for å realisere tiltaket. Tilskuddet skal ha effekt utover å opprettholde et tilbud.

Tilskuddet skal ikke brukes til:

- ✓ Renter og avdrag på lån, og refinansiering av gjennomførte prosjekter.
- ✓ Drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale og kommunale lovpålagte oppgaver, utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre.
- ✓ Å avsette midler i uspesifisert fond.
- ✓ Politikkforberedende arbeid internt hos forvalter eller i regi av forvalter, herunder kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.

Støtten som tildeles fra Innovasjon Norge skal normalt ikke utgjøre mer enn 50 prosent av prosjektkostnaden.

KAPITTEL 3. ØVRIG REGELVERK FOR ORDNINGENE

I henhold til økonomiregelverket §8, og bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 6, skal departementet utarbeide regelverk for tilskuddsordningene på post 553.61. Regelverket følger overordnede føringer i §8 og bestemmelsenes kapittel 6, og omfatter alle virkemidlene angitt i kapittel 2. Mål og kriterier for ordningene er beskrevet i kapittel 2, sammen med regler for lån, tilskudd og oppdrag til mobilisering. Dette kapittelet fastlegger ordningenes regelverk for følgende områder:

- Programbeskrivelse
- Informasjon om ordningene
- Søknadsbehandling
- Utbetaling
- Oppfølging og kontroll

3.1 Krav til programbeskrivelser

Programbeskrivelser skal inneholde:

- ✓ bakgrunn, faglig rasjonale (markeds- og/eller systemsvikt), regionalpolitisk begrunnelse og forventet effekt av tiltaket
- ✓ beskrivelser av overordnede mål, program-/prosjekt mål og resultatmål
- ✓ beskrivelser av målgruppe(r) for tiltaket
- ✓ beskrivelser av geografisk innretning og nedslagsfelt
- ✓ beskrivelser av tildelingskriterier med utregningsregler for tilskudd
- ✓ beskrivelser av kriterier for måloppnåelse
- ✓ beskrivelser av strategier og arbeidsmetoder for hvordan målene skal nås

- ✓ beskrivelse av nåsituasjon og de forventede regionale effektene av programmet/tiltaket, og dessuten kvantitative og/eller kvalitative resultatmål og resultatindikatorer
- ✓ beskrivelser av kritiske risiko- og suksessfaktorer
- ✓ presentasjon av samarbeidspartnere og beskrivelse av samarbeidsplaner
- ✓ tidsplaner for programmet, inkludert framdrift og viktige milepæler. Det skal inngå i programbeskrivelsen en plan for utfasing eller videreføring av program/tiltak hos nasjonale virkemiddelaktører.
- ✓ budsjett- og finansieringsplan fordelt på årlige budsjett for hele program-/prosjektperioden. Egenfinansieringen til støttemottakeren og kostnader til administrasjon/drift skal fremkomme. Dersom det dreier seg om tiltak av varig karakter, skal det stå en plan for når og hvordan en kan oppnå selvfinansiering
- ✓ opplegg for program/tiltaksstyring (programstyre, referansegruppe e.l.) og hvem som er ansvarlig for fremdrift og faglig innhold
- ✓ beskrivelser av oppfølgingsrutiner for å sikre god internkontroll hos tilskuddsforvalteren og kontroll av informasjon fra tilskuddsmottakeren
- ✓ rapporteringsrutiner og evalueringer (for flerårige tiltak/programmer)
- ✓ tilskuddsforvalter fastsetter eventuelle krav til egenfinansieringsandel og beløpsgrenser

3.2 Krav til informasjon om ordningene

For å sikre likebehandling skal virkemiddelaktørene utarbeide informasjonsmaterieell om den enkelte ordning slik at alle potensielle søkere innenfor målgruppen kan nås.

Informasjonsmateriellet skal inneholde:

- ✓ Formålet med ordningen
- ✓ Målgruppe (krav som gjelder for å komme i betraktning som søker)
- ✓ Krav som gjelder for å kunne få innvilget søknaden (tildelingskriterier)
- ✓ Om eventuell maksimal støtte/støttesats
- ✓ Om hvilken form søknaden skal ha
- ✓ Om hvilke opplysninger søknaden må inneholde for at det i første fase skal kunne konstateres om søknaden faller inn under ordningen
- ✓ Vilkår overfor støttemottaker (inkl. informasjonsplikt i etterhånd)
- ✓ Om at det kan iverksettes tiltak for å kontrollere at tilskuddet brukes i samsvar med forutsetningen
- ✓ Søknadsfrist

Dersom potensielle søkere ikke er kjent med de gjeldende detaljerte regler for ordningen, må det gis informasjon om hvor reglene er å få.

3.3 Søknadsbehandling og utbetaling

Søknadsbehandlingen

- ✓ Søknadsbehandlingen må følge mål og regler fastsatt i stortingsvedtak, lov om Innovasjon Norge (herunder habilitetsregler), krav til god forvaltningsskikk og etisk atferd. Det skal legges vekt på å unngå forskjellsbehandling av likeartede søknader. Det må vises ekstra påpasselighet når det forventes at antall søknader vil overstige rammen for den enkelte ordningen.
- ✓ Innvilgede søknader skal bekreftes med tilsagnsbrev og standardvilkår som skal

inneholde blant annet beskrivelse av formål og hva slags tiltak midlene kan benyttes til, beløp med ev. opplysning om statsstøtte, utbetalingsordning, alle vilkårene knyttet til innvilget søknad, særskilte krav til rapportering utover standardvilkår og kontrolltiltak og reaksjoner ved brudd på betingelser og vilkår. Det skal innhentes skriftlig aksept av vilkår fra mottaker innen en gitt tidsfrist. Tilsagnet faller bort dersom mottaker ikke aksepterer vilkår innen fristen. Tilsagnsbrev og garantierklæringer skal signeres på vegne av henholdsvis Innovasjon Norge og Siva.

- ✓ Søknader som ikke innvilges, skal avslås skriftlig.
- ✓ Mottaker skal oppbevare regnskapsdata og dokumentasjon av faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden eller beregning av støttebeløp

Utbetalingsregimet

- ✓ Inntil 30 prosent av tilskuddet kan utbetales forskuddsvis (inntil 50 prosent av etablerertilskudd), når nødvendig dokumentasjon er underskrevet, særvilkår er dokumentert oppfylt og prosjektet er klart for igangsetting. Når det kan dokumenteres at minst 50 prosent av de totale prosjektkostnader er påløpt, kan ytterligere inntil 50 prosent av tilskuddet utbetales (inntil 30 prosent av etablerertilskudd). Av samlet tilskudd skal minimum 20 prosent holdes tilbake inntil prosjektet er avsluttet og sluttrapport med revisorbekreftet regnskap foreligger. Dersom tilskuddsmottaker ikke er revisjonspliktig, kan regnskapet bekreftes av autorisert regnskapsfører.
- ✓ Utbetaling av lån kan tidligst skje når støttemottaker har påtatt seg debitoransvaret, de aktuelle sikkerheter er etablert og alle særvilkår knyttet til vedtaket er oppfylt.

3.4 oppfølging og kontroll

Oppfølgings- og kontrolltiltak skal normalt baseres på mottatt innrapportering fra tilsagnsmottaker. Gjennomgang og vurdering av innrapporteringen skal dokumenteres skriftlig.

Ut fra gjennomgangen av mottatt innrapportering skal virkemiddelaktørene vurdere om det er behov for ytterligere oppfølgings- eller kontrolltiltak, spesielt dersom gjennomgangen avdekker muligheter for uregelmessigheter. Dette kan eksempelvis omfatte stikkprøvekontroll for prøving av data som ligger til grunn for utarbeidelse av innrapportert informasjon, nærmere regnskapsgjennomgang eller annen kontroll med at midlene har blitt benyttet som forutsatt, jf. Bevilgningsreglementets § 10.

I tillegg gjelder følgende:

- ✓ Opplysninger om kontrolltiltak som kan bli iverksatt for å sikre at bruken av midlene skjer i samsvar med forutsetningene for tildelingen, jf. Bevilgningsreglementets § 10
- ✓ Virkemiddelaktørene skal følge opp overfor tilskuddsmottaker dersom innrapportert informasjon er ufullstendig eller ikke er oversendt til rett tid.
- ✓ Dersom søker ikke kan dokumentere samtlige av de krav som er satt i tilsagnsbrevet innen utgangen av det tredje kalenderåret etter at tilsagnet ble gitt, vil tilsagnet automatisk falle bort.
- ✓ Dersom tilskuddsmottaker gir uriktige opplysninger eller tilskudd ikke benyttes i samsvar med fastsatte betingelser for tildelingen, kan støtte utbetalt i forbindelse med tilsagnet

kreves helt eller delvis tilbakebetalt.

- ✓ Eventuelt for mye utbetalt tilskudd eller lån eller utbetalt på grunn av uberettiget tilsagn kan kreves tilbakebetalt.

Intern kontroll hos virkemiddelaktørene

Virkemiddelaktørene skal ha systemer og rutiner som viser hvordan tilskudds-, låne- og garantirammer er utnyttet og at de ikke overskrides. Det skal foreligge løpende oppdaterte rapporter om status for de enkelte ordningene. For garantier gjelder dette både tilsagn og foreldede garantiansvar for utstedte garantierklæringer inklusiv, endringer i form av nedtrapping eller bortfall.

Virkemiddelaktørenes rapportering til fylkeskommunene og departementet

Innovasjon Norge og Siva skal rapportere til alle oppdragsgivere i henhold til kriteriene for måloppnåelse og aktivitetsindikatorerne for den enkelte ordning. Mål og indikatorer for ordningene er gjengitt i kapittel 2.

Innovasjon Norge og Siva skal følge krav til rapportering fastsatt i fylkeskommunenes årlige oppdragsbrev, Prop. 1 S og felles rapporteringskalender i oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Departementet skal foreta hensiktsmessige kontroller av kvaliteten på informasjonen i årsrapportene fra Innovasjon Norge og Siva. Departementet kan iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene.

Innovasjon Norge skal registrere bedriftsrettet støtte i Brønnøysundregistrenes nasjonale register for offentlig støtte etter gjeldende regler.

Evalueringer

Innovasjon Norge og Siva skal sørge for at det gjennomføres evalueringer for å få informasjon om tilskuddsordningene er effektive i forhold til ressursbruk, organisering og fastsatte mål. Mål og indikatorer for ordningene er gjengitt i kapittel 2.

Frekvens og omfang av evalueringer skal ta utgangspunkt i en vurdering av risiko og vesentlighet for den enkelte tilskuddsordning. I denne sammenheng skal den administrative og økonomiske risikoen knyttet til ordningen samt kvalitet og omfang på rapporteringen vektlegges. Evalueringer må vurderes i sammenheng med kravene som stilles til rapporteringer.

Ressursene som benyttes på evalueringer skal ha et rimelig omfang i forhold til den nytten man vil ha av den informasjonen som fremkommer.

Evalueringer som er gjort tilgjengelig for allmenheten, skal sendes til Nasjonalbiblioteket i tråd med pliktavleveringsloven § 4. Innsendingsplikten ivaretas ved å registrere gjennomførte evalueringer i Kudos via Altinn.

KAPITTEL 4 NÆRMERE OM ROLLER OG ANSVAR

I dette kapitlet følger nærmere beskrivelser av roller og ansvar for fylkeskommunene, virkemiddelaktørene og departementet for midler og virkemidler over post 553.61, jf. føringer i Prop. 1 S.

4.1 Fylkeskommunene

Med bevilgningen over post 553.61 har fylkeskommunene ansvar for å utforme, prioritere og finansiere oppdrag til Innovasjon Norge og Siva innenfor ordningene på post 61 (angitt i kapittel 2). Oppdragene fra fylkeskommunene skal være forankret i regionale mål og planer, utformet i partnerskap med næringslivet og regionale og lokale aktører. Fylkeskommunene kan ikke utforme oppdrag til andre virkemiddelaktører enn Innovasjon Norge og Siva, selv forvalte midlene (utover 100.000 kroner til arbeid med oppdragsbrev og styringsdialog, jf. kap. 2 og 5.4) eller utforme egne ordninger med midler fra posten. Oppdragene skal være i tråd med gjeldende programbeskrivelser for ordningene som posten til enhver tid omfatter.

Fylkeskommunene har ansvar for styringsdialogen om post 61 med Innovasjon Norge og Siva. Dette inkluderer dialog om resultater, måloppnåelse og effektivitet innen den enkelte ordning; endringer i eksisterende ordninger; utvikling av satsingsforslag og innspill til budsjett. Styringssignaler fra fylkeskommunene gis alltid skriftlig. Endringer av ordningene på posten og utvikling av nye ordninger skal skje i dialog mellom fylkeskommunene og Innovasjon Norge og Siva, og godkjennes av departementet.

Fylkeskommunene har ansvar for å gi budsjettinnspill og satsingsforslag for post 61 etter frister gitt i oppdragsbrevet fra departementet. Fylkeskommunenes rapportering til departementet fremgår av det årlige oppdragsbrevet fra departementet.

Fylkeskommunene skal sende oppdragsbrev til Innovasjon Norge og Siva senest innen 1. mars, med kopi til departementet. Departementet anbefaler at fylkeskommunene benytter felles mal for oppdragsbrevene til hhv Innovasjon Norge og Siva. Eventuelle tilleggsoppdrag i løpet av året som ikke nevnes i oppdragsbrevet, skal gis i form av supplerende oppdragsbrev.

Fylkeskommunene skal sørge for at det foreligger tilfredsstillende rutiner for oppdragsbrev, utbetaling av tilskudd, styringsmøter, rapportering og eventuelle andre forpliktelser.

4.2 Innovasjon Norge og Siva

Innovasjon Norge og Siva skal forvalte midlene på oppdrag fra fylkeskommunene og i tråd med gjeldende programbeskrivelser. Innovasjon Norge og Siva skal forvalte midlene i henhold til økonomiregelverket, statsstøtteregelverket og de vilkår som framgår av kapittel 2 og 3.

Innovasjon Norge og Siva skal sende budsjettinnspill og satsingsforslag for post 61 til fylkeskommunene, med kopi til departementet og Nærings- og fiskeridepartementet, etter frist gitt i oppdragsbrevene fra fylkeskommunene.

Innovasjon Norge og Siva skal ved behov, basert på kunnskapsgrunnlag og i dialog med fylkeskommunene, foreslå endringer i ordningene under posten. Endringer i programbeskrivelser/programplaner underveis i programperioden skal skje i dialog med fylkeskommunene og godkjennes av departementet.

Innovasjon Norge og Siva skal utarbeide programbeskrivelser for eventuelle nye ordninger som skal omfattes av posten, i dialog med fylkeskommunene. Programbeskrivelser utformes i tråd med kapittel 2 og 3, og godkjennes av departementet.

Innovasjon Norge og Siva skal rapportere om resultater og måloppnåelse for den enkelte ordning, og rapportere fylkesvis etter krav gitt i fylkeskommunenes oppdragsbrev.

Innovasjon Norge og Siva skal sørge for at det gjennomføres evaluering av ordningene omfattet av posten. Se kapittel 3.4 for mer om evaluering.

Innovasjon Norge og Siva skal se virkemiddelbruken i sammenheng for å sikre et helhetlig tilbud til næringslivet.

4.3 Kommunal- og distriktsdepartementet

Departementet fastsetter rammene for budsjett for kap 553. post 61 på grunnlag av Stortingets årlige budsjettvedtak og gjeldende fordelingsmodell, og utbetaler midlene til hver fylkeskommune. Departementet fastsetter regelverk og vilkår som er nødvendig for å sikre at bevilgningene blir brukt i samsvar med Stortingets forutsetninger. Departementet sender årlig oppdragsbrev til fylkeskommunene, som viser økonomiske rammer og beskriver resultatmål og rapporteringskrav for posten. Styringssignaler fra departementet gis alltid skriftlig. Tilskuddene blir utbetalt i to deler, i januar og august. Eventuelle tilleggsoppdrag i løpet av året som ikke nevnes i oppdragsbrevet, gis i form av supplerende oppdragsbrev.

Departementet eier ordningene. Dette innebærer at endringer i eksisterende ordninger og programbeskrivelser til nye ordninger skal godkjennes av departementet.

Departementet har ansvar for notifikasjon av virkeområdet for investeringsstøtte og orientering til ESA om bruk av gruppeunntaksbestemmelser i alle ordninger.

Departementet har ansvar for å notifisere aktuelle ordninger på 13.50.

Departementet skal rapportere årlig til Stortinget om resultater og måloppnåelse for posten og de ulike ordningene.

KAPITTEL 5. ADMINISTRASJONS- OG GJENNOMFØRINGSKOSTNADER

5.1 Definisjoner

I administrasjons- og gjennomføringskostnader hos Innovasjon Norge og Siva knyttet til gjennomføring av oppdrag fra fylkeskommunene og departementet under post 61 inngår:

- a) Personalkostnader: lønnsutgifter, pensjon, sosiale kostnader og øvrige personalkostnader.
- b) Overhead: Indirekte kostnader knyttet til medarbeidere, som for eksempel IT, kontorkostnader og tilknyttede administrative tjenester.
- c) Andre driftskostnader som er knyttet til ordningen, som evalueringer, reisekostnader i henhold til statens reiseregulativ, trykksaker og kjøp av konsulenttjenester, skal rapporteres som prosjektkostnader og skal også dekkes innenfor rammene av ordningen.
- d) Sivas administrasjons- og gjennomføringskostnader dekker også finansiering av utviklingsarbeid, kompetanseheving og nettverksaktiviteter som tilbys næringshagene og inkubatorene.

5.2 Administrasjons- og gjennomføringskostnader i Innovasjon Norge

Hver fylkeskommune har ansvaret for å dekke alle administrasjons- og gjennomføringskostnader for sitt oppdrag til Innovasjon Norge, i henhold til basiskostnadsmodellen. Basiskostnadsmodellen for Innovasjon Norge er beskrevet i Prop 1 S (2023-2024) for Nærings- og fiskeridepartementet, kapittel 2421 post 70. Kostnader som ikke inngår i basiskostnadene må i sin helhet dekkes av oppdragsgiver.

Innovasjon Norge sentralt beregner vederlag for administrasjons- og gjennomføringskostnader for hvert fylkesoppdrag basert på erfaringstall. Ved risiko for at faktiske administrasjons- og gjennomføringskostnader vil overstige beregnet ressursbruk, skal Innovasjon Norge varsle fylkeskommunene om dette. Eventuell overstigende ressursbruk til formålet skal avklares med fylkeskommunen og finansieres fra neste års ramme. Dersom Innovasjon Norge har ubrukte midler til administrasjon og gjennomføring ved årets slutt, overføres dette til neste års oppdrag.

Innovasjon Norge skal rapportere årlig til fylkeskommunene på hvor stor del av bevilgningen som er brukt til å dekke administrasjons- og gjennomføringskostnader i det enkelte fylke. Dersom rådgivingstjenester og tilretteleggingsarbeid går inn i administrasjons- og gjennomføringskostnadene, skal dette redegjøres for i rapporteringen. Særskilte oppdrag, gitt under føringene i kapittel 2.3 i disse retningslinjene, er administrasjons- og gjennomføringskostnader og kan rapporteres som en egen kategori.

For fylkeskommunenes eventuelle oppdrag til virkemidlene under post 553.61 med andre finansieringskilder enn departementets bevilgning over post 553.61 avtaler fylkeskommunene og Innovasjon Norge beregning og rapportering av kostnader.

5.3 Administrasjons- og gjennomføringskostnader i Siva

Departementet overfører årlig administrasjons- og gjennomføringskostnader direkte til Siva på vegne av fylkeskommunene. Departementet gir et anslag på administrasjons- og gjennomføringskostnadene for Siva i orienteringsbrevet fra departementet i forbindelse med fremleggelse av statsbudsjettet, ut fra foregående års programaktivitet. Endelig beløp fastsettes i dialog mellom Siva, fylkeskommunene og departementet og formidles i

oppdragsbrevet fra departementet til fylkeskommunene. Vederlag for administrasjons- og gjennomføringskostnader for særskilte oppdrag i enkeltfylke(r) knyttet til programmene som forprosjekt, pilotprosjekt eller lignende, må den enkelte fylkeskommune avklare med Siva.

Ved risiko for at faktiske administrasjons- og gjennomføringskostnader vil overstige beregnet ressursbruk, skal Siva varsle fylkeskommunene om dette. Eventuell overstigende ressursbruk til formålet skal avklares med fylkeskommunene og legges til neste års administrasjons- og gjennomføringskostnader. Dersom Siva har ubrukte midler til administrasjon og gjennomføring ved årets slutt, overføres dette til neste års oppdrag.

Ved avvikling av programstøtte til en næringshage eller inkubator som følge av endringer i fylkeskommuners oppdrag til Siva, skal oppdragsgiveren dekke inntil et halvt års programtilskudd til næringshagen eller inkubatoren etter at inngått avtale med operatøren er sagt opp. Dersom næringshagen eller inkubatoren har ubrukt programtilskudd, vil dette komme til fradrag fra beløpet som skal utbetales.

Siva skal i årsrapporten rapportere på de faktiske administrasjons- og gjennomføringskostnadene per ordning, og hva tildelte midler til administrasjon og gjennomføring er brukt til.

5.4 Administrasjonskostnader i fylkeskommunene

Hver fylkeskommune gis anledning til å benytte inntil 100 000 kroner fra posten for å dekke administrasjonskostnader knyttet til oppdragsgiveransvaret for ordningene under posten.

KAPITTEL 6. OFFENTLIG STØTTE

Offentlig støtte etter EØS-avtalen

All støtte skal gis innenfor rammen av statsstøttereglene i EØS-avtalen, og i tråd med lov om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven).

Det forutsettes at Innovasjon Norge og Siva har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere enhver tildeling ut fra de til enhver tid gjeldende notifikasjoner og innmeldinger til EFTAs overvåkingsorgan (ESA) som foreligger. I tillegg kan det gis bagatellmessig støtte. Dersom Innovasjon Norge eller Siva ønsker å tildele støtte til enkeltbedrifter utover grensene for individuelle tildelinger under en ordning, er de selv ansvarlige for å notifisere. Departementet skal holdes orientert om eventuelle individuelle notifikasjoner.

Virkeområdet for distriktpolitisk investeringsstøtte

Virkeområdet for distriktpolitisk investeringsstøtte er fastsatt av departementet og godkjent av ESA i samsvar med EU sine retningslinjer om regionalstøtte. I kommunene omfattet av området kan det gis økonomisk støtte til virksomheter med bakgrunn i distriktpolitiske hensyn.